

Sinja Kosi

Vrtec Ljutomer

BIBARIJE

Finger Games

IZVLEČEK

V izbrano dejavnost smo vstopili zato, ker smo želeli s podporo umetnosti doseči, da bi otrok prišel od pravljice do dramatizacije. Želeli smo, da so se otroci srečali tudi s profesionalno pripovedovalko.

S pomočjo umetniške izkušnje na področju dramske umetnosti smo pri otrocih spodbujali otrokov socialni in čustveni napredek ob kontinuirani dramski dejavnosti. S pomočjo gledaliških iger in lutk smo spodbujali vse čute, ki odpirajo možnosti in prostor za nove izkušnje ter jim omogočili vpogled v njihovo notranjost, vživljanje v dramsko dejavnost.

Ključne besede: dramska umetnost, dejavnosti, umetniška izkušnja

ABSTRACT

We participated in the selected activity to support the arts and help children transition from fairy tales to dramatisation. The children had the opportunity to interact with a professional storyteller. We encouraged the children's social and emotional development through continuous drama activity by drawing on our artistic experience in drama. We stimulated all their senses with theatre games and puppets, opening up possibilities and space for new experiences and giving them insight into their inner selves while immersing them in the drama activity.

Keywords: drama, activities, artistic experience

UVOD

Izbrano dejavnost smo vzgojiteljice izvajale zato, ker smo želele s podporo umetnosti doseči, da bi otrok prišel **od pravljice do dramatizacije**. Želele smo, da bi se otroci srečali tudi s profesionalno pripovedovalko.

S pomočjo umetniške izkušnje na področju dramske umetnosti smo pri otrocih spodbujale socialni in čustveni napredek ob kontinuirani dramski dejavnosti. S pomočjo gledaliških iger in lutk smo spodbujale vse čute, ki odpirajo možnosti in prostor za nove izkušnje, ter jim omogočile vpogled v njihovo notranjost, vživljanje v dramsko dejavnost.

Glede na starost otrok, njihovo razvojno stopnjo in izkušnje smo jih postopoma seznanjale z dramsko umetnostjo. S pomočjo bibarij smo spodbujale in razvijale njihov verbalni in neverbalni govor, vživljanje v vloge, dialog, monolog in tako prispevale k razumevanju in spremljanju gledališke umetnosti ter socialne vključenosti.

Globalni cilj je bil s področja umetnosti, preostali cilji pa s področij umetnosti, jezika, družbe in gibanja.

Z dejavnostmi smo želele doseči, da bi otroci doživljali, spoznavali umetnost in v njej uživali. Spodbujale smo njihovo radovednost in veselje do umetniških dejavnosti

ter različnosti. Otroci so poslušali in doživljali jezik ter prek tega imeli možnost razvijati sposobnosti in načine za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih z enim ali več otroki. To vključuje reševanje problemov, pogajanje in dogovarjanje, razumevanje in sprejemanje stališč, vedenja in občutij drugih, menjavanje vlog, vljudnost v medsebojnem komuniciranju itn.

Na področju gibanja smo otrokom omogočale gibalne dejavnosti in jih pri njih spodbujale.

Prek izobraževalnih ciljev smo razvijale sposobnosti umetniškega izražanja ter čutnega, čustvenega in miselnega doživljanja. Otroci so se spoznali z umetnikom ter obiskali umetniško (lutkovno-dramsko) prireditev na nivoju vrtca. Na ravni posameznika smo spodbujale poslušanje in spodbujanje lažjega izražanja čustev, pomenov, idej ... Na ravni oddelka pa smo spodbujale medsebojno sodelovanje, poslušanje ter dobro počutje v skupini.

Uporabile smo različne didaktične pristope (metoda igre, metoda opazovanja, metoda pripovedovanja, metoda razgovora, metoda praktičnega dela ipd.), tako da so otroci spremljali, opazovali oziroma poslušali, kako ustvarja vzgojitelj ali umetnik. Otrokom smo dale možnost, da so ustvarjali oziroma poustvarjali skupaj z vzgojiteljem, umetnikom ali z lutko.

► SLIKA 1: Odtis (Foto: osebni arhiv avtorice)

POTEK PROJEKTA

Pri prvem koraku – spodbujanje občutljivosti – smo bile vzgojiteljice dejavne tako, da smo otroke opazovale, jim posredovale bibarije, jih spodbujale k aktivnemu vključevanju pri igri bibarij, opazovale verbalno in neverbalno komunikacijo med njimi ter omogočile obisk umetnika v skupini.

V skupini so nas obiskali umetniki, s katerimi so se otroci najprej spoznali. Umetniki so izvedli delavnice z otroki, ob diskusiji in ugotovitvah vzgojiteljic pa smo dobili nove usmeritve ter predloge o vzajemnem sodelovanju.

Otroci so bili dejavni tako, da so poslušali, opazovali ter verbalno in neverbalno oziroma telesno izražali svoja občutja. Ob lutki so se sprostiti, preusmerili pozornost ter jo sprejeli kot maskoto skupine.

DOKUMENTIRANJE

Otroci so poslušali in opazovali, nato pa smo jih spodbudili k aktivnemu vključevanju pri igri bibarij. Z zanimanjem so prisluhnili in sledili prikazu igre. Lutko so sprejeli z navdušenjem in se ob njej veselili. Z neverbalno komunikacijo so sporočali, da si želijo še več. Z lutko smo se posameznim otrokom približale, kar so tudi pozitivno sprejeli. Pri tretji ponovitvi bibarij so nam otroci sledili tako, da je deklica začela po svoji dlani kazati s prstom prstno igro križ-kraž,

tako da je s prstom potegnila črte po dlani in s kazalcem delala »luknjo vrta«.

Otroke smo seznanili s prstno igro ali bibarijo **Biba torto meša**. Z zanimanjem so jo sprejeli in se spontano vključevali tako, da so gibe »biba torto meša« ponavljali za nami. Rezali so s prstki po tleh, mešali z dlanmi po tleh.

Opazile smo, da so ob navedenih bibarijah zelo uživali, jih doživljali in razumeli, saj so bili aktivni, samoiniciativni ob različnih priložnostih, ko ni bila vzgojiteljica tista, ki bi jih k temu spodbujala.

Ogledali smo si umetniško prireditev (predstavo staršev). Otroci so bili ob tem najprej zadržani, iskali so bližino svojih vzgojiteljic. Čez čas so jih pritegnili glasba in pripomočki (rdeče jabolko) ter kostumi živali. Začeli so doživljati ugodje, se smejali in si jo do konca ogledali. Na koncu so se na povabilo staršev nekateri otroci približali na odru in si ogledali jabolko, kostume in rekvizite.

Otrokom smo ponudile različna oblačila in kostume. Nekateri se zelo radi oblačijo in preoblačijo, nekateri pa tega ne marajo. Kapice so prikazovale določene živali, zato smo jih spodbujale, da so se gibali in oglašali kot določena žival. Prek te dejavnosti so verbalno in telesno izražali svoja občutja.

Otroci so obiskali umetniško prireditev. Ogledali so si dramatizacijo vzgojiteljic in vzgojitelja, z naslovom »Vesel

božič, mišek Matiček«. Spodbujale smo njihovo radovednost in veselje do umetniških dejavnosti. Ob tem smo jih opazovale, kako so se odzivali, spremljali igro, opazovali in poslušali, kako ustvarja vzgojitelj.

Otrokom smo posredovale pravljice z lutko »bibo«, ki so jo sprejeli kot maskoto skupine, saj so se ob njej med dejavnostmi sprostiti. Pri tem so imeli možnost razvijati sposobnosti in načine za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih z enim ali več otroki. Spodbujale smo tudi poslušanje, razumevanje in doživljanje jezika ter medsebojno sodelovanje in poslušanje.

Pripravile smo prvo delavnico pripovedovalke Špele Frlic v naši skupini. Otroci so se na blazinah igrali z ročnimi lutkami, oponašali smo glasove in mimiko različnih živali. Špela se jim je približala prek igre. Nato smo z otroki sedli na blazine, pripovedovalka pa nam je zaigrala prstno igro o palčkih. En palec je bil Tanta, drugi palec pa Tunte. Palčka sta spala vsak v svojem domu (palec so prekrivali preostali prsti). Najprej se je zbudil en palec in šel k drugemu, ki je spal, zato je šel nazaj v svoj dom spat. Nato se je zbudil drugi palec in šel obiskat prijatelja palčka, ki je takrat spet spal. Tretjič sta se zbudila oba hkrati in se na pol poti srečala, se razveselila drug drugega in se poljubila. Skupaj sta se igrala, nato pa šla vsak na svojo stran, kjer sta zaspala. Zmenila sta se, da se srečata spet naslednji dan. Pot, ki sta jo hodila palčka, je pripovedovalka nakazala tako, da je z roko valovila gor in dol, kot da bi bila pot hribovita.

Deklica je pripovedovalko takoj sprejela, se ji približala in ji nosila ročne lutke. Med prstno igro o Tanti in Tunti je deklica ves čas ponavljala gibe pripovedovalke (s prstki je migala, skrivala palce v pest, se smejala). Pripovedovalka je njene gibe opazila in jo tudi aktivno vključila zraven, tako da je kak gib, ki ga je naredila deklica, ponovila za njo. Preostali otroci so jo z zanimanjem poslušali od začetka do konca.

Otroci so se ob lutki sprostiti, z njo smo tudi preusmerjali pozornost, ko smo želeli preiti iz ene v drugo dejavnost. S tem smo dosegli cilj, da otroci poslušajo, razumejo in doživljajo jezik. Otroci so tudi sami pogosto posegali po lutkah.

Prvo srečanje s prstnimi lutkami je potekalo tako, da so otroci najprej opazovali vzgojiteljico, kako si je narisala na prste obraze. Nekaj otrok je prišlo sproščeno brez povabila zraven in s kretnjami so pokazali, da si tudi sami želijo tega. Preostali so rabili še nekaj spodbude. S tem so si razvijali verbalne in neverbalne komunikacijske spretnosti.

Igro s prstnimi in ročnimi lutkami so otroci občutili kot zelo umirjeno igro, saj smo lutke božali, ljubkovali, jih stiskali k sebi. Sami so začeli posegati po lutkah, tipali so jih, jih občudovali. Ob njih smo se tudi oglašali kot določene živali. Kasneje smo se tudi same gibale kot določena žival (skakanje, plazenje, hoja po vseh štirih). Opazovale smo verbalno in neverbalno komunikacijo med otroki.

► SLIKA 2: Prstna igra o palčkih (Foto: osebni arhiv avtorice)

► SLIKA 3: Igra s prstnimi lutkami (Foto: S. Kosi)

Vzgojiteljice smo odigrale kratke dramske igre. V njih so večinoma nastopale različne živali. Pri tem smo bile pozorne na določeno gibanje živali ter njeno oglašanje. Otroci so opazovali, spremljali igro, ob njej doživljali različne občutke (veselje, strah pred novim). Kasneje smo jih povabile k sodelovanju in igri z lutkami.

Ponudile smo jim različne prstne barve, s katerimi so barvali srčke. Nekaj jih je namočilo v barvo vse prstke in nato so potegnili z roko po listu. Ena od deklic je v barvo namočila le en prst in nato z njim delala odtise (pike). Pri tej dejavnosti smo jim pustile, da so doživljali, spoznavali in uživali v umetnosti.

Med preoblačenjem v kostume so otroci verbalno in telesno izražali svoja občutja. Omogočale in spodbujale smo gibalne dejavnosti ob plesu in glasbi ter dobro počutje v skupini.

Otroci so na tleh na velik papir odtiskovali svoje podplate. Nekaj jih je brez spodbude pristopilo zraven, ko so videli barve. Fant se je na glas smejal, ko smo mu barvale podplat. Nekemu otroku občutek barve na podplatu ni bil všeč, zato smo mu jo hitro obrisale. Ob tej dejavnosti smo otroke

opazovale in jih spodbujale k aktivnemu sodelovanju.

Otroci so ob klasični glasbi risali z barvicami na papir različnih barv. Papir različnih barv smo jim ponudile in sami so si izbrali liste posameznih barv. Nato smo jim ponudile barvice, s katerimi so risali. Tako smo spodbujale njihove sposobnosti umetniškega izražanja čutnega, čustvenega in miselnega doživljanja.

Otroci so opazovali, kako si sama rišem na prste, in poslušali, kaj so prsti »govorili«. Nato smo jim na prstke narisale obraze. Te smo skupaj poimenovali. Skupaj smo ponavljali čustva in spodbujale smo jih, da so lažje izražali čustva (vesel, žalosten, jezen) in opisovali, kaj njihovi prstki delajo, govorijo (otroci so verbalno in telesno izražali svoja občutja). Ob tem smo ponavljali imena prstkov (palec, kazalec, sredinec, prstanec, mezinec) ter različne bibarije. Otroci so se tako vživljali v dramsko dejavnost. Neka deklica je kazala na moj mezinec (pobarvan obraz) in rekla: »Miška.« Nato je ploskala in rekla, da se »igrajo« (v kontekstu, da se prstki igrajo). Deček je kazal na prst z veselim obrazom in rekel: »Ha, ha, ha.« Druga deklica je prijela moje prste z narisanimi obrazi, z njimi migala in rekla: »Tak, tak.« Prek tega smo spodbujale poslušanje, razumevanje in doživljanje jezika. Otroci so imeli možnost razvijati sposobnosti in načine za vzpostavljanje, vzdrževanje in uživanje v prijateljskih odnosih z enim ali več otroki. Pri tem so ustvarjali z vzgojiteljico.

To dejavnost smo izvedle večkrat. Otroci so ob tem govorili: »Veseli – se smeje; žalosten – joka.« Spodbujale smo jih, da so sami izrazili željo, na kateri prst naj jim narišemo žalosten oziroma vesel obraz. Ob tem smo se tudi mi smejali oziroma oponašali jok. Neka deklica je ob tem govorila: »Še, šeee.« Ob dejavnosti smo razvijale sposobnosti umetniškega izražanja čutnega, čustvenega in miselnega doživljanja ter spodbujale lažje izražanje čustev otrok. Ob tem je bilo pomembno, da se le-ti počutijo v skupini sprejete in varne.

Otrokom smo oblekle halje, pripravile prstne barve in papir. Nato smo predvajale glasbo – Beethovnovi Simfoniji št. 9. Otroke smo spodbujale, da so slikali s prstnimi barvami. Med slikanjem smo se z njimi individualno pogovarjale na temo »pomlad«. Opazovali smo naravo in skupaj ugotavljali, kaj vse vidimo (oblake, drevesa, ptičke, sonce).

► SLIKI 4 IN 5: Garderoba, kjer so nalepljena besedila in ilustracije različnih bibarij (Foto: S. Kosi)

Pri otrocih smo spodbujale radovednost in veselje do umetniških dejavnosti, umetnosti in različnosti.

S flomastri smo otrokom ob podajanju bibarij narisale obraze. Ob tem smo jim ponudile flomastre, da so tudi sami risali vzgojiteljicam na prste. Ena od deklic je rekla: »A, glej« in nato pokazala prstek s smeškom. Nato je rekla: »Še tu gor ... S. Poglej!« Druga deklica je prosila: »Še malega prstečka.« (pokazala mezinca) Nato smo začeli z bibarijami (Kje je mezinca? Kje je mezinca? Tukaj sem. Grem domov; Miška iz luknje je pritekla, malim miškam zemlje spekla ...). Otroci so ponavljali miškino oglašanje (cviljenje). Ob igri so se vživljali v dramsko dejavnost. Skozi bibarije smo spodbujali in razvijali njihov verbalni in neverbalni govor (govorica telesa), dialog in monolog. Uživali so v umetnosti, nato pa doživljali jezik. Ob tem so se dobro počutili, se smejali, prihajali k nam in drug drugemu kazali prste.

V garderobi so imeli na voljo različne bibarije (besedilo in ilustracija). Te so kazali svojim staršem, ko so jih pripeljali v vrtec ali prišli po njih. Nekateri starši so jim prebrali bibarije, se z njimi ob bibarijah in ilustracijah pogovarjali, se z njimi veselili, smejali. Prek bibarij v garderobi smo dosegli tudi družbeni angažma in medsebojno sodelovanje v povezavi otrok – roditelj – vzgojitelj.

Z otroki smo si izmislili skupno bibarijo, ki se je zgodila ob mešanju v kuharskem kotičku:

- Biba palačinke meša, vija, vaja, vija, vak. (Mešamo s prsti po dlani.)
- Biba palačinke mota, vija, vaja, vija, vak. (Oponašamo po dlani, kako motamo.)
- Biba palačinke peče, vija, vaja, vija, vak. (Plosk po dlani, obračša roko.)
- En kos ti dobiš, enega pa mala miiiiš. (Namesto besede ti, smo uporabili imena otrok naše skupine.)

Spoznali smo umetnico Tamaro Kranjec ter izvedli delavnico. Z otroki se je igrala *bibarije* o vremenu (sonce, oblaki, dež, mavrica, grom, strela). Skupaj smo igrali na ritmične instrumente in oponašali različne zvoke (dež, grom, strela), gibali smo se z rutami različnih barv in velikosti ... S prstnimi lutkami smo poslušali bibarijo, otroci pa so migali s svojimi prsti ... Uživali so ob dejavnostih z umetnico. Tudi mlajši otroci, ki so komaj začeli obiskovati vrtec, so bili navdušeni. Opazovali so jo, se smejali, ploskali. Ena od deklic je bila na začetku zelo zadržana, stiskala se je k vzgo-

► SLIKA 6: Bibarije z umetnico (Foto: S. Kosi)

jiteljici, kasneje pa je pristopila k umetnici, jo opazovala, se ji smejala in sodelovala (igrala je ritmične instrumente). Drugi deklici je bila najbolj všeč igra z rutami, saj je ves čas nosila rute po igralnici ter z njimi pokrivala stvari.

Umetniški program v skupini 1- do 2-letnikov je zasnovala in izvedla avtorica Tamara Kranjec. Potekal je v izmenjujočem se ritmu kratkih glasbenih ali recitacijskih vzpodbud avtorice, ki je vmes dopuščala premore igre z bibankami, dotikalnicami, glasbeno-lutkovnimi utrinki, igre z zvočili, delo z rekviziti (sonček, petelinček, rutice-oblački, pletene prstne lutke, zvočila, pletena mavrica). Način dela z vdihom (nastop avtorice) in izdihom (igra, imitacijska igra, ki vodi v kreativno igro) je dopuščala komunikacijo med avtorico in otroki ter s tem interakcijo skozi dogajanje in omogočala socializacijo.

V skupini so takrat bili trije novinci, ki so se šele uvajali v vrtčevski ritem življenja. Ob dejavnosti in aktivnem sodelovanju so pozabili na svoje bridkosti in se zavzeto vključevali v dogajanje, preizkušanje rekvizitov, zvočil. Ob tem smo jim ves čas stale ob strani vzgojiteljice, zaradi česar so se počutili varne. Ob tem so se opogumili in sami ponudili, da jim je avtorica narisala sonček na dlan ali pa so celo skušali sami pomagati risati na hrbet punčki, ki je bila na vrsti. Pri dotikalnicah oziroma bibankah na hrbtu so večji učinek imele pete bibanke, kot pa njene recitacije.

Otroci so sprejeli izkušnjo glasbenega izvajanja, kjer je odrasla oseba pela, in sledili vživljanju odrasle osebe v dogajanje in slike, povezane z vremenom. Že z uvodnima pesmicama je bila vidna njihova osredotočenost na izvajanje, ki so ga srkali z vsem bitjem.

Pri bibankah so bili sprva previdni, nato pa so se čedalje bolj opogumljali in se odločali za risanje na dlan ali hrbet.

Pri dramatizaciji sonček so rutice dobesečno oživele in otroci so ga kar skupinsko skrivali. Ob tem je bilo čutiti močen val socializacije. Sonček so najraje prekrivali z ruticami na tleh, ta dimenzija jim je bila blizu. Neki dvoletni fantek je v skupini razumel premik dimenzije, kjer sonček – lutko držimo visoko nad tlemi, in je prišel ter ga skušal zakriti z rutico. Nato sta se mu pridružila še dva otroka, sicer pa je punčka sama pokazala na tla, kamor je hotela, da avtorica položi sončece. Ta igra bi lahko potekala v nedogled, vendar jo je bilo treba prekiniti.

Avtorica je uvedla element dežja s kratko bibanko na dlani in kratko pesmico o dežju, ki smo jo pokazali s telesom. Bibanka na dlani je otroke popeljala v svet, čutijo, da so v njem umeščeni, saj dežne kapljice padajo na otrokovo dlan in nato po njegovih prstih drsijo na različne konce. Le ena kapljica se je sušila na njegovem nosku. Pomembna je kot vse preostale in tudi otrok je del teh kapljic, saj jih je kapljica obiskala in se prav na njegovem nosku suši, povezuje ga do zadnjega z vsem, kar ga obdaja, na tem mestu z dežjem, ki pada.

V pesmici Dežek, dežne kapljice se drama z dlani prenese na celo telo. Sprva padajo kapljice samo na glavice (geografija telesa), nato se točijo z oblakov na tla in padajo, da kar pljuska vseokrog (čof, čof, čof, plinke, plonke, plinke, plonke). Dodali smo vzklike, ki so otroke zelo motivirali. Kapljice so padale tudi na nogice (geografija telesa), potem jih je pila travica – delali smo gibe k ustom in pili iz sklenjenih dlani, srkali, čeprav smo vsi vedeli, da travica pije dež s koreninami, ne kot človek, vendar smo tokrat zanemarili realnost. Otrokom je bil gib popolnoma razumljiv

in so se vanj vživeli. S široko gesto so se na koncu pesmice zahvalili kapljicam neba.

Avtorica je postopoma dodajala na dan zvočila za dež in sonce, da se je zaslišalo različno udarjanje kapljic, ki je bilo zdaj močnejše, zdaj šibkejše. Lahko je bilo tudi v obliki curka (deževne palice »škrobotajke«) ali škrobotanje in škrebjanje, ki smo ju dobili z bobenčkom iz lepenke – škatle sirčka. Za točo in debelejšje kapljice smo uporabili bambusove paličice. Veriga je ponazarjala grmenje, njen hitri spust ob škatlo pa strela.

Za zvok sonca smo uporabili tibetanske činele. Ko smo trknili eno ob drugo, se je skozi prostor zaslišalo svetle, kompaktne, zdravilne, očiščujoče zvoke, njihov učinek je bil podoben učinku sonca po dolгих mračnih dnevih dežja.

Otroci so zvočila z zanimanjem in veseljem prijemali v roke in jih preizkušali. S prstnimi lutkami, ki zaporedoma zjutraj kukajo skozi okno in gledajo, kakšno vreme je zunaj, je avtorica povedala kratko prstno igro, kjer sta nastopala tudi zvočili za blisk, grmenje in strela. Ob izvajanju prstne igre z zvočili so otroci spoznavali nove besede: »grmi, se bliska, strela udari«. Veriga, ki je grmela z rožljanjem ob škatlo, je otroke zelo prevzela, še bolj jih je fasciniral njen hitri spust ob škatlo, kjer je »udarila strela«. Gibe smo večkrat ponovili in ob njih tudi besede »grmi, strela udari«. Verigo so občutili kot nevarno, do nje so imeli strahospoštovanje. Bila je težka in gromka, pa vendar so jo želeli preizkusiti.

Naslednjič bi bilo treba pred uvajanjem zvočil izvesti najprej prstno igro, jo nato ponoviti z ustrezno uporabo zvočil in šele potem dati otrokom možnost, da konkretno jemljejo v roke različna zvočila, kajti zanje je bilo dovolj to, da so poglobljeni le pri eni stvari hkrati. Nato pa s ponavljanjem krepimo uporabo zvočil in njihovo povezavo z besedami in besednimi zvezami, ki jih otroci ponotranjijo in usvojijo. Kasneje pa tudi spregovorijo.

S pesmico Kapljaš, škrebjaš, curljaš smo še enkrat preizkusili zvočila za dež. Otroci so pozorno poslušali, saj smo v pesmici opisovali dež, ki pada na ljutomerski vrtec.

Ko smo zvočila pospravljali, so otroci radi sodelovali. Vedeli so, kam posamezno zvočilo spada.

Nato je avtorica iz vreče priklicala še mavrico s pesmico *Skozi dežne kaplje ...*

Mavrico smo razprostrli po prostoru. Bila je pletena in prijetna na otip. Otroci so jo držali, opazovali barve. Skušali so jo držati čim više pod nebom. Ko smo jo razpeli, so imeli končno proste roke. Postavljali so se pod njo ali pod njo tekali ven in noter. Nato je njihovo gibanje avtorica pospremila s pesmico Pod mavričnim mostičkom, kjer so se zvrstile razne živali. Tu bi lahko že nastopilo igranje vlog skozi igro, kjer bi otroci nastopali v različnih vlogah živali, jih oponašali v hoji – kot kužki, mucki, polžki, žirafe, sloni, mravljice, vendar bi to zahtevalo posebno pozornost in uvajanje. To je le ena od možnosti izpeljave dogajanja pod mavrico.

Ko smo mavrico spravili nazaj v vrečo, smo se prijeli za roke in v krogu še malo porajali na pesmico Sončece rume-no (izšla v zbirki En, en, ti pa pojdeš ven! pri založbi Didakta iz Radovljice, 2005). Otroci so imeli pri tej rajanki svoje asociacije, krog jih je spominjal na že znana doživetja in rajanja v krogu, poskoki so jih spomnili na zajčke. Iz te rajanke bi bilo mogoče razviti marsikaj. Dvoletni fantek, ki se je skozi srečanje že večkrat pokazal kot izjemno prisoten,

nadarjen, natančen in z dobrimi prostorskimi predstavami, se je tukaj hitro postavil v rajalni krog. Ta pesmica ga je spomnila na njemu že znano pesmico. Notri je prepoznal že znano in tisto takoj uporabil. V novem dogajanju.

Rajanko bi lahko začeli tako, da bi izbrali rožico, ki čepi sredi kroga. Na »En, dva, tri, pojdi ven zdaj ti!« Rožica – izbrani otrok bi vstal iz počepa in vsi bi ga občudovali: »Joj, kako lepa vrtnica, kako diši, ačiha!« In nato bi bil na vrsti drugi otrok, ki počepne sredi kroga, v vlogi marjetice, spominčice, tulipana, raznih rožic, ki jih otroci poznajo iz družinskega življenja in skupnih vrtčevskih sprehodov.

Sončece smo pospravili ob peti pesmici *Na koncu večerne odeje* v »rdečo pižamo«, ga zavili v oranžno rutico, ker je zahajalo, rdelo, nato pa potonilo v mrak modrih rutic, s katerimi smo ga prekrili, zavili in spravili spat. Spravljanje spat je otrokom in vsem nam znan obred zaključka dneva. Sonček gre spat in tudi mi gremo spat, se oblečemo v pižamo, se zavijemo, pokrijemo in ugasnemo luč. Ko smo majhni, nas drugi spravljajo spat, kakor smo mi storili s sončkom. In vse to dogajanje je otrokom samo po sebi umevno. Znano je in varno, lahko ga ponotranjijo.

Vmes smo si vzeli čas tudi za »izdih« oziroma za igro, opazovanje, sodelovanje, odziv, preizkušanje. Otroci so

aktivno in z zanimanjem sodelovali in dojemali ves potek druženja. Lepo so vzpostavljali komunikacijo z novo odraslo osebo v skupini ter aktivno in z zanimanjem »vpijali« nova znanja in doživetja. Posamezne sklope tematskega rajanja je priporočljivo ponavljati, saj s tem otroci utrjujejo besedišče in posamezne pojme hitro povezujejo z gibanjem, zvoki, predmeti.

Pri uvajanju zvočil smo morali biti previdni, da kak od predmetov med morebitnim »cufanjem« in vnetim sodelovanjem ni odletel komu v obraz, kar se rado zgodi pri vsej tej vedoželjnosti. Če se komu kaj pripeti, npr. če kateri od otrok dobi »buško«, ga vsi malo potolažimo. Tako se učimo sočutja.

Opisane pristope zaradi epidemije covida-19 nismo mogli izvesti optimalno, saj je bil vrtec določen čas zaprt ali samo delno odprt.

Pri našem delu tudi v tem šolskem letu veliko uporabljamo bibarije, saj otroci zelo radi opazujejo igre prstov, se sami igrajo s prstki, posnemajo vzgojiteljico in se zraven vesele. Bibarije se da uporabljati tudi v kasnejšem razvojnem obdobju, ne le za najmlajše otroke.